

aprosokat

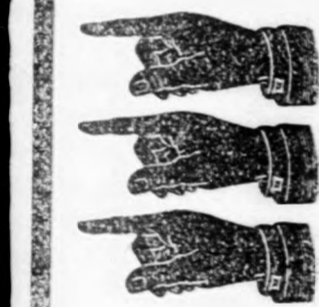
y-ut 2. szám alatt

és utazásra

zműárak

CLUJ

Strada Regina Maria (v. Deak Ferenc-utca) 13. szám alatt

toda

müeket

lap 300 lej Rador

za Cluj

szám alatt

öröket min-nyenyiségben eszünk

uk,

2 négyzetmé-gyártmányuval

se Cluj

Telefon 612

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977 Es. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza

UJ KELET

LENDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 520
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3*50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ct
Egy szám	— 1*50 ct

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 12. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebat 11 * 1924 január 17 Csütörtök

A frank tragédiája

Isten látja lelkünket, egy csepp káröröm sincs bennünk, még csak jóleső elégtételt sem éreznünk, hogy jóslataink olyan félelmetes pontossággal válnak be. Iaz, nem vagyunk egyedül a jóslók között. Minden józanul és őszintén gondolkodó ember előre látta a vastörvény-szerűség bekövetkezését, amelyet lehet ugyan politikai szentényvesztésekkel ideig-óráig kitolni, de véglegesen megakadályozni nem lehet. Szomorú jóslat volt ez, amelynek beteljesülésén még az ellenfél sem örvend. A népek lassankint kezdenek rájönni arra, hogy az egyik országnak kárából nem hárul okvetlenül haszon a másikra, sőt homályosan sejkik már azt is, hogy minden értékpuszulás ugyancsak közös veszteség. Ezért van az, hogy a francia frank katasztrófális zuhanása egyáltalán nem keltett örömet vagy megnyugvást Németországban, csak aggodalmat és félelmet a nyomor újra előrevetett árnyeka miatt. A németek már jól tudják, mit jelent az, ha az ország értékmérője, a ceda pénz napról-napra csuszlik lefelé a külföldi tőzsdéken és minden ilyen értékeszes-zanásnál megnövekedett árnyokban emelkedik a drágaság, feltartóztatatlannul, fel a fantasztikus végtelenig.

Igy hát egyszerűen tudomásul kell vennünk a tényt, az erőszak és rövidlátás politikájának megiermettek szomorú gyümölcsei, a büszke francia pénz, amely oly magasan lebegett az elvázott középeurópai valuták fölött, ugyancsak rákerült a lejtős utra, amelyen oly nehéz a megállás. Idestova egy esztendője tart a francia pénz lassú lehanyatlása. Körülbelül azóta, amióta Degoutte tábornok csapatai bevonultak a német ipari- és szénvidékre, hogy zálogot vegyenek a hadisarc aranyhegyeire, amelyeket Németország csak részben és vonakodva akart megfizetni. A hadisarcot nem kapta meg Franciaország, ellenben a frank zuhanni kezdett. Minden újabb német város megszállásával újabb hanyatlás következett be a frankban. Első pillanatra érthetetlen ellentmondásban van e két tény, de ha mélyebben vizsgáljuk meg a dolgokat és nem látszatokra, hanem realitásokra építünk, hamarosan rá kell jönni arra, hogy a megszállás horribilis költségei milyen végzetes eltolódásokat idéztek elő a francia államháztartás mérlegében, milyen holt tételekkel terhelték meg a tartozik-oldalát, míg a követel-oldalra remélt aranyhegyek nem érkeztek meg. Egy darabig lehetett titkolni a bekövetkezett folytonossághiányt, de végül is a tőzsde, a modern gazdasági élet e végtelenül érzékeny szeizmográfja tudomást kellett hogy szerezzen róla. A tőzsde objektív és nem vezetik szentimentális, érzelmi momentumok. A tőzsde az országok háztartásának rideg könyvelője, amely feljegyezi nyomban, ha valahol deficit mutatkozik és figyelmezteti a hitelezőket, vigyázzatok, az adós könnyelműen gazdálkodik. Így kezdenek aztán lassan lefelé csuszni a valuták és így kezd drágulni az élet. Ma már Párisban is tudják, mit jelent az, ha a háziasszony kimegy a piacra és nem elegendő a pénze, mert időközben felemelkedtek az árak. Ma már Párisban is ismerik a nyugtalanító és aggodalmas érzést, amelyet a pénz veszedelmes ingadozása idéz elő.

A francia kormány nagy erőfeszítésekkel igyekszik helyreállítani az államháztartás megbilent egyensúlyát, szigorú takarékosságot határozott el az egész vonalon és szabályozni akarja a pénz forgalmát. A külföldi szakemberek azonban szkepszissel néznek a rendszabályok elé, mert szerintük ez egymagában nem elegendő, a francia kormánynak gyökeres revízió alá kell vennie eddigi politikáját. A pánik és félelem hullámai, amelyek eddig Párisból indultak Európa felé, most visszaérkeznek Párisba és ott kezdik el romboló munkájukat. Meg kell szünnie végre az erőszaknak, amely a pánikot előidézi és csak akkor állhat helyre a gazdasági élet egészséges vérkeringése. A francia

kormány még nem akarja belátni a válság igazi okait és a frank zuhanását a siberek és spekulánsok manőverével igyekszik magyarázni. Lehetséges, hogy az egészségtelen üzérkedés is befolyással van a pénz árfolyamára, de tisztára neivítás azt állítani, hogy ez volna a döntő ok. A spekuláció már csak kísérő jelensége a bekövetkezett értékelődésnek. A komoly közgazdászok már akkor látták a francia frank leromlását, amikor a valutások még nem vették

utjukat Páris felé és még javában vettek és adtak el a bécsi és berlini tőzsdéken. A francia politikusok a siberekre és valutásokra akarják áthárítani azt a felelősséget, amely egyedül őket terheli. Lehet, hogy ez pillanatnyilag sikerülni is fog nekik, az sincs kizárva, hogy ennek nyomán antiszemita kilengések lesznek, de előbb-utóbb napfényre tör a könyörtelen igazság és akkor végérvényesen és visszavonhatatlanul megbukik a terror és rövidlátás politikája.

Európa új világháború felé halad

Ramsay Macdonald és Edward Grey beszéde az angol parlamentben. Megkezdődött a kormánydöntő felirati vita

(London, január 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A király a királyné és az udvar kíséretében a szokásos szertartások között Buckinghamból Westminsterbe ment a parlament megnyitására. A királyi párnak a lordok házába való érkezését 41 ágyulövés jelezte.

A tradicionális ceremóniák lefolyása után György király megtartotta trónbeszédét, amely foglalkozik a nagyhatalmak, a többi állam és Anglia viszonyával, beszél a jóvátételi bizottság szakértői munkájáról, amely reményt kelt ennek a problémának kedvező megoldásához. Elégtétellel állapítja meg, hogy a tengeri kérdés kedvező megoldást nyert és kijelenti, hogy

Anglia minden eszközzel támogatni fogja a népszövetség növekvő befolyását.

A belpolitikai kérdésekről szólva a trónbeszéd rámutat a munkanélküliség érezhető csökkenésére, majd megállapítja, hogy a választók visszautasították a kormány védővámjavaslatait, ezért a parlamentnek meg kell állapítania a kereskedelmi expanzio eszközeit. A trónbeszéd aztán felsorolta a jelenlegi ülészakában a parlament által elintézendő legfontosabb törvényjavaslatokat.

London, január 16. A felsőház felirati vitája

Akadályokba ütközik a magyar kölcsön

Miért marad el a jóvátételi bizottság ülése? Ellentétek az antantban a magyar kölcsön miatt. Bethlen az angolokban bízik

(Budapest január 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Londonból jelenti a Magyar Távirati Iroda, hogy gróf Bethlen István magyar miniszterelnök az angol fővárosba érkezett. Pár órával előbb futott be a londoni pályaudvarra Benes cseh külügyminiszter vonata. Benesnek az a küldetése, hogy a népszövetség magyarügyi albizottságával közölje a kisanant belgrádi konferenciájának határozatát. Belgrádi értesülés alapján a „Tőzsdei Hírlap“ azt írja, hogy a kisanant államai között kettős megállapodás jött létre a belgrádi konferencián. Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia megbízottjai egyrészt évi tizmillió aranykoronát követelnék jóvátétel fejében Magyarországtól, egyben kérni fogják a népszövetséget, hogy állapítsa meg a magyar jóvátétel végösszegét. Ez a második követelés könnyen

a magyar kölcsön megkísérlését okozhatja.

A magyar kölcsönüggyről szóló tudósításokban a párisi „Temps“, a londoni „Times“ és a „Morningpost“ azt írják, hogy a szövetségesek között felmerült véleményeltérések miatt a jóvátételi bizottság nem terjesztheti elő véleményét a népszövetség pénzügyi bizottságának ülésén s így a magyar kormány kiküldöttének londoni tárgyalásai akadályokra találtak.

Egészen megbízható helyről a „Magyar Hírlap“ arról értesül, hogy amikor Bethlen a kereszteni gazdasági pártot bizalmasan informálta a kölcsönügy helyzetéről, a jóvátételi bizottság ülésének elmaradásáról is beszélt. Akkor kijelentette Bethlen, ha ezzel kapcsolatban a jóvátételi albizottság ülésének a magyar ügyben hozandó határozata el is marad, ez

nem fogja kedvezőtlenül befolyásolni a londoni tárgyalásokat,

sőt bizalmas értesülése szerint a jóvátételi bizot-

során lord Grey, akit miniszterelnökjelöltként emlegetnek, hangsúlyozta, hogy

az európai helyzet kilátásai rendkívül komorak.

Németország összeomlófélben van, Oroszország és Franciaország belső válsággal küzdenek. A kontinens ismét azon az uton van, mely 1914-ben a világháború felé vezetett.

További beszédében Grey kifejtette azt a véleményét, nem aggódik amiatt, hogy munkáspárti kabinet kerül kormányra, mert új emberek új módszerekkel talán olyan helyzetet tudnak teremteni, melyben nagyobb külpolitikai sikereket érhetnek el, mint a régi hivatásos diplomaták.

A trónbeszédre vonatkozó válaszfelirat alsházi vitájában Ramsay Macdonald is hasonló kijelentéseket tett. Középeurópa helyzete siralmas, mondotta. Ennek az állapotnak véget kell vetni.

Nagybritániának nyíltan kell beszélnie

és fel kell készülnie arra, hogy kivegye a maga részét a mai viszonyok megváltoztatásából. Az európai helyzetváltozást csak olyan politikával és csak olyan gépezetnek a megteremtésével lehet megindítani, mely egyszersmindkorra véget vet aztán a mostani állapotoknak.

esetleg revízió alá is veheti párisi határozatát.

Ennek a kérdésnek az a háttere — a „Té-rups szerint, — hogy a párisi értekezleten, mely Magyarországhoz husz éven át fizetendő jóvátételi összegét évi tizmillió koronában állapította meg, ez a határozat a brit kincstári hivatal képviselőjének ellenkezésére talált. Az angol delegátus ugyanis kijelentette, hogy senki sem jegyezne Londonban a kölcsönre, ha Magyarországot a jóvátételi kötelezettségek vállalására kényszerítenék.

Budapest, január 16. Az „Uj Nemzedék“ jelenti Londonból, hogy az angol sajtónak a magyar kölcsön ügyében felmerült ellentétekről közt cikkei minden alapot nélkülöznek, mert a népszövetség albizottsága, valamint a magyar kormány is tartózkodik minden információtól.

„Az Est“ londoni jelentése szerint a népszövetség albizottságának első ülése ma délelőtt tizenegy órakor kezdődött a St. James-palotában. Az időközben felmerült nehézségek miatt a bizottsági tárgyalások körülbelül egy hétig fognak tartani.

Merénylet készült Berlin diktátora ellen

Berlin, jan. 16. Bizalmas értesülés alapján a detektívek a Josty-kávéházban letartóztatták Tormann főhadnagyot, akit azzal gyanúsítanak, hogy merényletet akar elkövetni Seeckt tábornok ellen. A rendőrségnek az a véleménye, hogy Tormannak cinkostársai is vannak s ezek abból a körből valók, amelyből Erzberger és Rathenau gyilkosai is kikerültek.

Franciaország kétségbeesett harca a frank zuhanása ellen

Angliát vádolják a francia valuta romlása miatt. Németországra is hátrányos a frank esése. A francia frank zürichi kárvárija

(Kolozsvár, január 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia frank rapid hanyatlása növekvő izgalomban tartja Franciaország politikai és közgazdasági köreit. Ha nem is érkezett váratlanul ez a valutabukás — egy év óta katasztrófális leromlása mégis megdöbbentette az európai piacokat. A francia kormány óriási erőfeszítéseket tesz a várható súlyos következmények és a további lezúllás elhárítására. A minisztertanács Millerand elnökletével elhatározta, hogy a kormány csütörtökön a parlament elé terjeszti a pénzügyi helyzet szanalásáról és

a költségvetés egyensúlyozásáról szóló törvényjavaslatokat, amelyekkel a valutakrisis megszűnését remélt.

Szigoru intézkedések készülnek a pénzügyi visszaélések megszüntetésére, azonkívül nagymértvű megtakarításokat akar a kormány keresztülvinni az egész vonalon és az adókat felemelni. A kormány a javaslatok sürgős megszavazását bizalmi kérdésnek fogja tekinteni.

A kamara Lasterie pénzügyminiszter javaslatára, aki felvetette a bizalmi kérdést, 389 szavazattal 189 ellenében elhalasztotta a valutakrisis feletti interpellációk tárgyalását.

A pénzügyi piacok azonban nem biznak a francia kormány mentőakciójában és biztosra veszik, hogy a frank zuhanása tovább fog tartani. A mai zürichi jelentés 25.15-tel jegyezte a frank nyitó-árfolyamát, mely a francia valuta legalacsonyabb kurzusa, amelyet valaha elért. Ez a jegyzés a frank mintegy hetvenöt százalékos értékcsökkenését jelenti a svájci frankkal szemben. Az alábbi kimutatás a legbeszédesebben bizonyítja a teljes romlás felé haladó francia frank letörését. A francia frank zürichi jegyzése:

1923. május 4-én 37.10	1923. aug. 13-án 30.70
" jun. 3-án 35.90	" dec. 18-án 30.05
" jun. 22-én 34.40	" dec. 22-én 29.10
" jul. 25-én 33.—	1924. jan. 3-án 28.30
" aug. 1-én 32.42 1/2	" jan. 14-én 26.35
" aug. 2-én 31.95	" jan. 15-én 25.15

pont volt, ami 1090 pontnyi veszteséget jelent a legnagyobb tavalyi árfolyammal szemben.

A francia frank értékcsökkenése még jelentősebb az aranyparitással szemben, mert

mint ismeretes, a svájci frank is körülbelül nyolc százalékkal esett a dollárral szemben. A frank katasztrófájának, mint bármely más valuta leromlásának, lélektani motívumai is vannak, melyek megrendítik az illető ország iránti bizalmat. Annak az okát, hogy a külföld elvesztette a frank iránti bizalmát, főképpen Franciaország politikájában kell keresni. *Európa megtanulta Franciaországtól, hogy az antantot nem kell komolyan venni, de egy lépéssel tovább ment: Franciaországot sem veszi komolyan.* Franciaország gazdasági letörését misem jellemzi jobban mint az, hogy de Lasterie pénzügyminiszter, aki eddig szélső optimista volt, a francia államkincstár súlyos helyzetéről beszélt. Ez azonban nem jelent egyúttal azt, hogy Franciaország gazdasági helyzete kedvezőtlen lenne, mert csak a valuta terén vannak nehézségek, melyek az államot sújtják, de nem a gazdasági életet, mely ugyancsak magas virágzást ér el és amelyben a munkanélküliség szinte teljesen hiányzik. A pénz értékesítkedésének első következménye,

a drágaság azonban már megkezdődött

és éppen a városok polgári osztályára súlyosodik. Franciaország természetesen nem a maga rovására írja a frank zuhanását, hanem Angliát vádolja annak előidézésével. Klotz volt francia pénzügyminiszter a békekongresszusról szóló megemlékezésében azt igyekszik bebizonyítani, hogy Anglia akkori magatartása idézte elő a francia frank mostani leromlását. A világháború hivatalos befejezése után ugyanis az angol font 26 frankot ért, 1919 január harmadikán Keynes angol béke delegátus közölte Klotzsal, hogy

Anglia nem nyújt több hitelt Franciaországnak,

mert előbb a saját kötelezettségeit akarja rendezni az Egyesült-Államokkal. Ezzel szemben az amerikai kormány kielentette, hogy egyáltalán nem gyakorolt pénzügyi nyomást Angliára és az a felfogása, hogy Angliának erkölcsi kötelessége szövetségársait a háborús adósságok fizetésében támogatni. Keynes aztán 1919 február tizenkilencedikén teljesen leplezte magát, amikor kijelentette, hogy az an-

gol fontot tulajdonképpen nem jegyzik tényleges értéke szerint, mert a valóságban nem 26, hanem 50 frankot ér. Ez a kijelentés nagy feltűnést keltett a békekongresszión. Keynes ekkor azt a kérdést tette fel, vajon számít-e majd Anglia segítségére, ha a Franciaországnak nyújtandó további hitel következtében maga is nehéz pénzügyi helyzetbe kerül. Az amerikai delegátus igenül válaszára Keynes azt felelte, hogy azt nem tartja kielégítőnek és Londonba utazott. A kongresszusi szakértők közbejárására Lloyd George magát Chamberlain kincstári kancellárt küldte el Párisba, aki azonban szintén magáévá tette Keynes álláspontját. 27 nappal később aztán a font sterling már 29 frankot ért és azóta egyre emelkedik a természetellenes magasságok felé.

Érdekes szakvélemény jelent meg a francia frank eséséről a „Berliner Tagblatt“-ban Bernhard Dernburg volt német pénzügyminiszter. Dernburg megállapítja, hogy

a frank esése legkevésbé érdeke Németországnak.

Párhuzamot von a francia frank és a német márka sorsa között és azt hiszi, hogy Franciaországban is fel fogják áldozni a középosztályt a nagytoke érdekében. Franciaország súlyos hibát követett el a feldult területek kártalanításánál, melyre többet költött, mint amennyit jóvátétel fejében Németországtól követel. Ennek a kártalanításnak egy tekintélyes részét a szakértőbizottság úgy tekinti, mint a francia állam ajándékát a nagyiparnak. Miből fogja Franciaország többi adósságait kifizetni?

Dernburg is arra a megállapításra jut, hogy Franciaország hitelét a helytelen politika ásta alá nemcsak külföldön, hanem benn az országban is.

A frank haldoklása az erőszakos béke végleges összeomlását jelenti,

mondja Dernburg. Ha az európai kormányokat más szellem fojja áthatni, csak akkor lehet majd Franciaországot igazságtalan és erőszakos politikájától, Angliát ipari válságtól megszabadítani és úgy Németországnak, mint Európa többi részének valamennyire emberi létét biztosítani.

A mai zárlatnál 26.20-ra javult vissza a frank, ami a párisi lapok szerint annak tulajdonítható, hogy két ismert nagybank jelenléte frankvásárlást eszközölt Londonban és Amszterdamban.

A kormány által jelzett pénzügyi rendszabályok február elején lépnek életbe.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aaron Goldschmidt (84)

— Persze, ez aztán szép kis metódus volna! — kiáltott a néni. — Meghagyni zsidónak, amíg magától nem válik kereszténynek! No persze, ez aztán szép dolog volna!

— Eppen így beszélt a szél is, amikor kényszeríteni akarta a vándort, hogy kalapját levegye. Ami engem illet, én nem avatkozom bele ebbe a dologba. Bendixen az utóbbi időben kissé mereven viselkedik velem szemben. No, majd csak összebékülünk. De asszonyi ügyektől óvakodni kell!

Körülbelül így is történt, ahogyan Vilmos megjósolta: a néninek határozottan nem volt szerencséje az ő „szelid“ eszközeivel. Bendixen csak arra törekedett, hogy mindenáron kitérjen utjából. Ezentul már csak azért jött, hogy Thórát sétálni vigye, színházba kísérje, vagy más szórakozóhelyekre, de a házban nem tartózkodott többé huzamosabban. Matild néhány napon át rosszkedvű volt és egyszer azt mondta:

— Tudod mit, Thóra, a szerelmesed talán jobban tenné, ha mindjárt az utcán kvártélyozna el téged, akkor egészen megspórolhatnád, hogy feljőjjön.

— Igen, — mondotta Fangelné — igazán már olyan képe van a dolognak, mintha mindnyájunkat gyűlölné.

Thóra gyöngéden figyelmeztette Jákobot és így a következő napokon többet foglalkozott Fangelnéval, megkérte, hogy sétáljon velük, színházba kísérte és Thórával együtt érte ment és ha egyedül volt kettejükkel, olyan kedves és szívélyes tudott lenni, hogy a régi jó egyetértés újra feléledt köztük.

Olykor a néni keserű szavakra fakadt, de Fangelné védelmébe vette Jákobot.

— Ilyen eljegyzést még sohase láttam, — mondotta Matild néni. — Hiszen a dolog egészen olyan, mintha titkos eljegyzés volna és mintha csak az anyának volna szabad tudni felőle. Soha olyankor nem jön ide, ha idegenek vannak itt és velünk többiekkel egy szót se beszél.

— Hiszen nincs is ideje, vizgára készül, — mondotta mentegetve Fangelné. — Inkább az volna kívánatos, ha minden fiatalember olyan szorgalmas volna, mint ő.

Egyik napon azonban meghívó érkezett Vilmos és Milly részére a számtanácsoséktól, akiknek lányával annakidején együtt jártak iskolába. A számtanácsos minden tavasszal nagy estélyt adott és mielőtt Thóra Holsteinba utazott volna, ezekre az estélyekre hűgával együtt mindig meghívót kapott. Ez egyszer azonban a meghívóban az ő neve nem volt megemlítve.

Fangelné gondolatokba merülve nézte a meghívót és úgy mondta:

— Mégis csak furcsa, hogy Thórát nem hívták meg.

— Akkor a vőlegényét is kénytelenek lettek volna meghívni, — mondotta Matild néni — és annyit csak beláthatnál, hogy ezt nem szívesen teszik.

— Nem, ezt nem tudom belátni, — mondotta Fangelné.

— Hát először is zsidó... de most jut eszembe: egyáltalán be van mutatva abban a házban?

— Nem, válaszolt Fangelné asszony, — ösmerőseinkkel szemben mindig olyan tartózkodó, majdnem visszataszító volt, — igazán, csak az ő hibája!

— És a tiétek! — kiáltott a néni. — Ha hadnagy, vagy testőrtiszt lett volna, akkor ti is jobban igyekeztetek volna a világnak bemutatni, mint így.

— Talán igazad van, — mondotta Fangelné.

Ez az ügy még sok beszédre adott alkalmat. Fangelné kijelentette, hogy most már Milly sem mehet el és Vilmos ragaszkodott hozzá, hogy ilyen körülmények között ő is otthon maradjon.

— Hiába minden, — mondotta Fangelné asszony, — Milly nem mehet olyan helyre, ahol nővérét nem tartják elég jónak.

Mindnyáján hallgattak. Vilmos az ablaküvegen dobott, a hölgyek rosszkedvűen ültek kézimunkájukhoz.

Jákob jött. Amennyire csak tellett tőle, barátságosan köszöntötte az asszonyokat, de köszöntését hidegen viszonzották. Vilmos kalapját vette és ment, Milly zsebkendőt szorított szemére és szobájba húzódott.

Mikor Thórával magára maradt, megkérdezte, hogy tulajdonképpen mi történt.

— Oh, — mondotta lány, — semmi az egész. Gyerekség. Vilmos és Milly meghívót kaptak a számtanácsosékhöz és mert engem nem hívtak meg, önkik is itthon kell maradniok. Azért sir Milly.

Jákob azonnal tisztában volt vele, hogy miről van szó. De fölgylemlő fájdalomát és szegyenét enyhítette a bensőséges hála érzése, mert Thóra ilyen tapintat al beszélt el a dologot. Megölelte a lányt és ebben a pillanatban arra gondolt, hogy most megvallja gyöngeségét és megkérdezi tőle, tud-e elnézéssel lenni iránta és elég erősnek érzi-e magát arra, hogy soha sem a zsidót lissa benne. Miközben még küzdött magával, Thóra azt mondta:

— Nem szabad úgy szivedre vened a dologot! Nekem igazán nem fontos, hogy a számtanácsosékhöz menjek! Ha csak te az enyém vagy!

(Folyt. köv.)

Minden zsidó család szerezzen Keren Kajemet-perselyt!

Bachtez...
ből írják nek...
réteget toglall...
amelyről az U...
ugyanis örök...
idezetű, pénz...
zásokat hajto...
megromlottak...
soknak azt a...
jártott a...
biztonság azo...
és vale egyo...
akik rothadt...
ványban, am...
gyermeket ké...
Bachtez szem...
eset kapcaán

A reak...
sietett lezölg...
vasu. Semmi...
hes és semm...
bánozásért...
völköcsök...
nánk. A Rei...
nőkül, de...
tadtára, hog...
feesort, csipe...
csak napról...
másnap, ami...
akiről persze...
azonos azzal...
gyűlöleten...
telenség és...
tété elszánt...
A Reichspos...
és kissé elk...
„deutschvölk...
személyszerin...
perese! Bizo...
be a pártba...
rom-szor szad...
Reichspos...
Bechtel pro...
gat és ten...
telebeszél...
.....

AB...
Köft...
Az alk...
mesék az ut...
az ut. Gyö...
omaga hi...
szélfyas kan...
esztűs fej...
karkolja a...
vélemény é...
amely a szo...
szerinti a m...
legjobb ma...
kereste bold...
még nem is...
találó, a leg...
kényerketes...
visszont, ak...
először, rög...
hogyan mar...
Goeth...
indult nagy...
től sikeréne...
Schiller ear...
sámt, későb...
minden szü...
bívták meg...
esésérti lev...
pap és velt...
minden szá...
„kényerkere...
Az u...
indultak el...
festőnek ké...
egy tükért...
állami jegy...
kezdte a pá...
volt. A v...
Masterlinck...
tanulmányo...
Hartleben...
fiatalságuk...
ben Sudern...
a legeredet...
volt. Tudot

Ez történt...

onképen nem jegyzik tényleg mert a valóságban nem 26. ér. Ez a kijelentés nagy a békekonferencián. Keynes st tette fel, va jon számítás-e kégre, ha a Franciaországnyi hitel következtében maga helyzetbe kerül. Az amerikai válaszára Keynes azt felelte, a kielégítőnek és Londonban a szakértők közbejárására magát Chamberlain kinevele el Párisba, aki azonban tte Keynes álláspontját. Pár után a font sterling már 27 a egyre emelkedik a termék felé.

Élelem ny jelent meg a francia "L'Éclair" "ban Berni német pénzügyminiszter-llapítja, hogy kevéssé érdeke Német-országban.

francia frank és a német és azt hiszi, hogy Francia-ák áldozni a középosztályt en. Franciaország súlyos lidult területek kártalanítá köztött, mint amennyit jé-országától követel. Ennek tekintélyes részét a szak- kinti, mint a francia állam- rnak. Miből fogja Francia- at kifizetni?

arra a megállapításra jut, nitelét a helytelen politika földön, hanem benn az or-

sa az erőszakos béke szeomlását jelenti,

a az európai kormányokat atni, csak akkor lehet igazságtalan és erőszakos ipari válságától megsza- országoknak, mint Európa ennnyire emberi létét biz-

Bachtex professzor, a fajgermán. Bécs- ből írják nekünk: A város lakosságának minden rétegét toglalkoztatja az izgalmas Kadinetz-eset, amelyről az Uj Kelet is megemlékezett. Kadinetz négyen is örökbe fogadott két gyermekét beteges jászot, pénzes urak kedvtelésére szadista kin- zásokat hajtott végre. Csak gonosztevők és velőkig megromlottak fantáziája tudta kitalálni a kínzá- soknak azt a skáláját, amjt Frau Kadinetz végig- jászott a szerencsétlen két gyermekén. A köz- biztonság azonban ártalmatlanná tette a némbert és vele együtt néhány gazdag és befolyásos urat, akik rothadt idegeiket bizsergették a bizarr lát- ványban, amint az asszony a kínokban fetrengő gyermekeket korbácsolja. Ez urak között van dr. Bachtex szemorvos, egyetemi docens, aki körül az eset kapcsán politikai hullámok kezdtek fölcsapni.

A reakciók lapja, a „Reichspost“ ugyanis szeret leszógni, hogy dr. Bachtex zsidó szármá- zású. Semmi közünk zsidó emberek eltévelyedésé- he és semmi garanciát nem vállalhatunk egyesek bűnéiséért, de ebben a megállapításban a „deutsh- völkischek“ szokott taktikájára kellett ráismer- nünk. A Reichspost ugyanis az első napokban név- nélkül, de feltűnően és lármásan adta mindenki tudására, hogy zsidót is, még pedig egyetemi pro- fesszort, csipett fülön a rendőrség. Am a hazugság csak napféltől napnyugodóig él és így már másnap, amikor kipantantották dr. Bachtex nevét, akár persze egész Bécs tudta, hogy ez a Bachtex azonos az a Bachtexzel, aki a deutschvölkisch gyűlöleten hangosan szónokolt a „zsidó erkölcs- telenség és zsidó frivolság“ ellen és akit minden- től elszánt „Bassenantisemit“-ként emlegettek. A Reichspostnak szégyenszemre retrálnia kellett és kisse elkésve jelentette ki, hogy bizony a „deutschvölkisch“ párt nem vállalhat felelősséget személyszerint tagjai intaktságáért. Hát persze, persze! Bizonyos, hogy a vezér ur nem jelentette be a pártba való belépésekor, hogy hetenkint há- romszor szadista szeánsra kell mennie, de azt a Reichspost is furcsának találhatná, hogy éppen Bachtex professzor ur védi a germán faj tisztasá- gát és teaköltségét. Szemben a sémi erkölcs- telenséggel.

Akik másképp kezdték...

26:20-ra javult vissza a spek szerint annak tulaj- ismert nagybank jelen- eszközlöt Londonban és

jelzett pénzügyi rend- én lépnek életbe.

van, — mondotta Fan- sok beszédre adott alkali- tetette, hogy most már el és Vilmos ragaszkodott ülmények között ő is

n, — mondotta Fangelné a mehet olyan helyre, jk elég jónak.

gattak. Vilmos az ablak- vek rosszkedvűen ültek

nyire csak teltt tőle, tte az asszonyokat, de szonozták. Vilmos kalap- lly zsebkenőt szorított uzódott.

magára maradt, megkér- pen mi történt.

otta lány, — semmi az mos és Milly meghívót osékhoz és mert engem k is itthon kell marad-

ztában volt vele, hogy gytilémlo fájdalomt és bensőséges hála érzése, t al beszélt el a dolgot.

ben a pillanatban arra gvallja gyöngességét és elnézéssel lenni iránta agát arra, hogy soha- g. Miközben még küz- azt moudta:

gy szivedre vened a nem fontos, hogy a jek! Ha csak te az

Az alkotó tehetség kibontakozásának rejtet- mesek az utjai. Az első alkotás lázáig göröngyös az út. Gyötrelmes vívódások, belső kétségek az omaga hivatottságában való kételkedések sze- szeiyes kanyarlatokat ívelnek életutjában. Az osztáros fejlődés zavaros zög-zugát még bizarrabbra bontja a minden időkben konzervatív szálú vélemeny és a társadalom reális közvéleménye, amely a szolid életpályák szürke nyúgába kény- zeti a művészt. Ez magyarázza meg, hogy a legtöbb ma már világhírű művész más életpályán keresve boldogulásának útját. Évszázadokkal ezelőtt meg nem is igen volt hivatásos író, költő és föl- találó, a legtöbbje élete végéig megtartotta reális kenyérkereső foglalkozását. A mai művészberek rázont, akik más életpályákon kopogattak be először, régi foglalkozásukkal teljesen felhagytak, hogy maradék nélkül szolgálhassák a művészetet.

Goethe mint a birodalmi kamara referense indult ragyogó pályájára, élete alkonyán pedig köl- töi sikerének teljében, excellenciás miniszter lett. Schiller szedrovosi rangban szolgált a német csá- sár, később, amikor drámáit már Németország minden színpadján játszották, történelemtanárnak bírták meg az egyetemre. Grillparzer az osztrák osztrák levéltár hivatalnoká volt, Herder tanító és pap és velük együtt a XVIII. és XIX. század minden számottevő írójának meg volt a biztos „kenyérkeresete“ is.

Az ujkor írói és költői közül is igen sokan indultak el „reális“ uton. Gerhardt Hauptmann lelkének készült, Thomas Mann gyakorinak volt egy tüzérbiztosító társaságnál, Gotfried Keller állami jegyző volt Svájcban. Ibsen patikusként kezdte a pályáját, Tolsztoj pedig eredetileg orvos volt. A világirodalom legpoétikusabb lírikusai, Maeterlinck és Hugo v. Hoffmannsthal száraz jogi tanulmányokkal foglalkoztak eleinte, Eulenburg és Bartleben törvényszéki aktacsomók között öröklék fiataláguk napjait. Patikusok voltak fiatal éveik- ben Sudermann és Fontaine is. Péter Altenberg, a legeredetibb bohém, valaha tevékeny könyvkötő volt. Tudott dolog, hogy Schnitzler valaha aktív

katonarvos volt az osztrák-magyar hadseregnek. Legérdekesebb Meyrinknak a fejlődésvonala, aki bankigazgatóból lett az okkultista szépirodalom egyik nagymestere. Rosegger és Morris Rosenfeld szabóinasok voltak. Knut Hamsun és Gorkij nap- számósként keresték meg a kenyérüket a kikötők szennyében, Kassák Lajos vasmunkásból len- dült az aktivista magyar irodalom élére és így lehetne folytatni a sort végnélkül.

A feltalálónál szinte szabályként lehetne telállítani, hogy felfedezéseik eredeti foglalkozásuk- tól teljesen eltűnt mezőkön történt. Morse a táviró

feltalálója festő volt, Fulton, a gőzhajó feltalálója szintén, Hughes, a mikrofon feltalálója zenetanár, Arkwright pedig, aki a szövőgépet találta fel, bor- bély volt. Ressel, a propeller feltalálója erdőmérnök, Siemens, Európa legnagyobb táviróintézetének megalapítója tüztisztként kezdte pályáját. Franklin, a villámhárító feltalálója postatiszt volt, Edisonról pedig az összes iskolai olvasókönyvek megirták már, hogy rikkancsként kezdte pályáját. Érdekes, hogy Joule a munka hőegyenértékének feltalálója sör- gyáros, Faraday pedig, aki az elektrolízist találta fel, könyvkötő volt fiatal éveiben.

Ulain menti Héjjast és Prónayt

Tagadja, hogy velük akarta végrehajtani a puccsot. Hirsch és Seybold vallomása

(Budapest, január 16. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) Ma folytatták az Ulain-ügy tárgyalá- sát. Hirsch detektívfelügyelő részletesen elő- adta Münchenbe való kiutazásának történetét. Ezt az utat Döhmellel tette meg Hirsch, aki elmondotta, hogy Münchenben bemutatták neki Webert, mint Hitler helyettesét.

Ulain gunyosan közbeszólt:

Webert csak a kávéházi pincérek tartot- tották Hitler tejhatalmu helyettesének.

Seybold detektívfelügyelő elmondta, mi- ként járt Bobula Titusz lakásán, mint Hans Müller bajor őrmester. Bobula lakásán arról volt szó, hogy a puccs éjjel három órakor fog

meg történni. Héjjas és Prónay embereikkel az utca rendjét biztosítanák. A kormányt, ha ön- ként nem adná át helyét, letartóztatnák.

Hirsch megesketését mellőzték, Seyboldot megeskették.

Ulain kérte a bizonyítás kiegészítését. Münchener utjáról előzően sokat beszélt, nem titkolta továbbá azt sem, hogy kihallgatásu volt Héjjasnál és Prónaynál, de soha közöttük oly dologról, mint a per tárgya, szó nem volt.

A bíróság a bizonyítás kiegészítését el- utasította, amiért Reszler védő semmisségi pa- naszt jelentett be. Ezután Meszner ügyész megkezdte vádbeszédét.

Ötven halottia van az osakai földrengésnek

Hatszáz ház összedőlt. Egy személyvonat a folyóba zuhanó, hat másik kisiklott

(Bécs, jan. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szükszavai távirati jelentés alapján már tegnap be- számoltunk arról, hogy Osakában új földrengés pusztított. A katasztrófáról csak ma érkeztek bő- vebb adatok, amelyek a megrendítő szerencsétlen- ség összes részleteit feltárják. Az új földrengés, bár táviról sem volt olyan súlyos mint a legutóbbi volt, mégis sok áldozatot követelt. A Tokióból ér- kező táviratok jelentése szerint a

Ugyanígy menekült a tengerparti környék lakos- sága is. A kormány a csapatok megerősítését ren- delte el és sokszorozott rendőrfelügyelőkkel igyekez- tek tentartani a rendet. A menekülés nagy mür- zavarában a hullafosztogatók kibujtak óvraikból és a menekülők kis vagyontárukat elrabolták. Reggel, amikor a veszély már elmúlt, a házaikba vissza- törő lakosság házat feltörve és kizsátrva találta.

földrengés mindössze tizenhat percig tartott.

Ez a tizenhat perc azonban a maga borzalmassá- gában a pokoliptikus erejű katasztrófákra emlékeztetett. Osaka lakói, akiknek még élénken az em- lékezetükben áll a szeptemberi véres tragédia és akik majdnem mindnyájan valamelyik hozzátarto- zójukat veszítették el a nagy földrengés alkalmá- ból, riadtan menekültek a tenger felé.

A kormány kirendelt segélycsapatai csak a késő éjjeli órákban érkeztek meg Oszakába. Bár a tizenhat percig tartó földrengés már elmúlt, a la- kosság jórésze nem mert visszatérni a városba, ha- nem a tenger partján lézengett. A kikötőben igen sokan vártak az induló hajóra. A hora reggeli órák- ban kint, hogy a földrengés során

kétszáz ház dőlt össze és ötven ember elpusztult.

A sebesültek száma megszámlálhatatlan. A föld- rengésnek az ötven halotton kívül még igen sok az áldozata. A menekülés pánikjában sok ember veszett a tengerbe, akiknek hulláját még nem találták meg. A földrengés során egy személy- vonat a folyóba zuhanó, hat másik vonat pedig kisiklott. A vonatszerencsétlenségeknek is igen sok az áldozata.

Boxeres banditák támadása a kolozsvári gyorson

Negyvennyolcezer lejt raboltak el egy csucsal kereskedőtől. Boxerrel támad- ták meg az üldözésekre sielő utasokat. A banditák leugrottak a robogó vonatról

(Kolozsvár, jan. 16. Az Uj Kelet tudósítójá- tól.) Az utóbbi időben egész Erdélyben hihetle- nül elszaporodtak a betörések, zsebmetszések és rablások, amelyeknek tettesei annyira vakmerők, hogy a legtorgalmasabb utcákon is fényes nappal követik el tettüket. A rendőrség mostani csekély létszáma miatt nem tudja eredményesen üldözni a bűnösöket. Minden egyes esetben bevezetik a nyo- mozást, de a felderített esetek száma megközelítően sem haladja meg azoknak a bűnügyeknek a számát, melyek szereplői örökre kikerülnek az igazságszolgá- tás kezét. A bűnügyek világában is szinte első helyen áll az a

Mózes, aki erős ember, nem vesztette el lá- lekijelenetét, zajt csapott és a banditák után ro- hant. A robogó gyorsvonaton irtózatos pánik kelet- kezett. A bátrabb utasok a kalauzzal a rablók ü- ldözésére siettek. Igyekeztek a menekülés útját el- vágni. A rablók zsebükből boxert rántottak elő és az ajtókat elálló fegyvertelen utasok sorfalai: boxerrel nyitottak utat. Az üldözés a vonat összes kocsiján keresztül történt, végül is a menekülő rablók útját az utolsó kocsi homlokfala elálta. Az üldözők már-már biztosra vették, hogy sikerül a tettesek- ket elfogniok, amikor a vonat egy kanyarodónál meglassította menetét és

vakmerő vasúti rablás,

amely tegnap történt a kolozsvári gyorsvonaton. Mózes Áron csucsal kereskedő üzleti ügyek- ben Kolozsvárra utazott. Kolozsváron egyik ügy- feletől negyvennyolcezer lejt vett fel, amit a pénz- tárcájába helyezett. Dolga végeztével az esti gyors- vonattal akart hazautazni. A vonat beérkezése után egy üres fülkében helyezkedett el, ahol elaludt. Amikor a vonat Bánffyhyunad körül járt, kellemet- len meglepetésre ébredt. Az üres másodosztályu fülkébe két ismeretlen fiatalember hatolt be, akik rávetették magukat a gyanútlan keres- kedőre és fojtogatni kezdték.

az elszánt rablók felrántották a vonat ajtaját és kiugrottak a pályatestre.

A legközelebbi állomáson a kirabolt kereskedő je- lentést tett a csendőrségen. A csendőrség alapoasn átkutatta az egész környéket, de a támadóknak nem tudtak nyomára akadni. A rablók a puha hóba ugrottak, kis hor- zoláson kívül egyéb bajuk nem történt és a kör- nyék erdőségein keresztül valószínűleg elmenekül- tek. A nyomozást nagy apparátussal folytatják. A banditák személyleírását elküldték az ország összes rendőrségeinek.

— A szovjet végrehajtóbizottsága meg- kegyelmezett a forradalmi szocialistáknak. Moszkvából jelentik: A szovjet végrehaj- tóbizottsága több forradalmi szocialista halálbünte- tését tizenötévi szabadságvesztésre változtatta.

Mindennap dobjunk egy Leuf a „Keren Kajemel“-perselybe!!!

yt!

Téli karambol

(Ballada két vonat összeütközéséről, amely egy havas téli éjszakán történt és amelynek sok halottja lehetett volna.)

Tövis, jan. 16. Az Uj Kelet munkatársától. Nagyt zökken a vonat, azután újabb rázkódás, egy két méter szalad hátrafelé, azután megáll. Az slvók felriadnak, a podgyasztartóból a bórindók az utasok fejére esnek, a velem szembenülő hölgy felsikolt:

Szerencsétlenség történt.

Az alvó vonat felébred. Gyerekek, akik néhány perc előtt csendesen aludtak, hangosan zokognak, asszonyok jajveszékkelnek, mindenki nek az az első kérdése:

Hányan haltak meg?

Egyszerre megélenkül az egyhanguan fehér havas táj. Lámpabogarak mozognak a havon, az állomásról a lámpák egész raja siet a vonat felé. A kalauz izgatottan szalad végig a folyosón:

Beleszaladtunk egy tehervonatba.

Alvinc után történt, amikor a személyvonat kiindult az állomásról, tolatott éppen egy tehervonat. Hibás váltóállítás következtében a tehervonat egy része arra a vágányra került, amelyiken a személyvonatnak kellett elhaladnia, a személyvonat vezetője a sötétben nem láthatta az előtte álló teherkocsikat és csak halatlan lélkierején és hidegvérén mulott, hogy nagyobb baj nem történt.

Az összeütközést legközvetlenebbül az a kocsis érezte, amely közvetlenül a podgyászkocsi után volt kapcsolva. Ebben utaztam, az ittközés ereje az ülésről a földre dobott. A mellett levő fülkében egy kolozsvári szénagykereskedő utazott Reck Antal. Ebben volt, látta amint a kocsis ablaka felé egyre jobban közeledik egy teherkocsis fala. A vészféket akarta meghuzni, de a karambol megelőzte.

A mozdony körül nagy csoportosulás. A mozdony egyik oldala csupa lépcsők és csapok, dugattyúk, a mozdony szervei nélkül, halkan pöffög, piheg, mint súlyos sebesült: a podgyászkocsiból hidegtől dermedt emberek cipelik ki a ládákat, kosarakat és zsákokat és rakják le egymás mellé a hóba, mert a podgyászkocsi tengelye derékba tört. A mi kocsink lépcsője és korlátja meggörbült, a teherkocsis azonban teljesen összezúzódott. Szomoruan merednek a lécek és vasdarabok az ég felé.

A mozdonyvezető, aki ügyességével sok ember életét megmentette, nem akarja a nevét elárulni. Fél, hogy kellemetlensége lesz. Káromkodik:

Sohasem mi vagyunk a karambolok okozói. Mi megyünk előre, a sötétben nem látjuk, hogy mi van előttünk. A váltó az oka mindennek. Nem vigyáz, nem törődik vele, hogy hány ember pusztulhat el az ő lelkiismeretlensége miatt. Minden nap történik valami, mégsem tanulnak. Felakasztanak minden váltókezelőt, aki nem vigyáz és aki miatt karambol történik. Ha nem vigyázok, én is otthagytam volna a fogam.

Az utasok, akik fázva és vacogva mászkálnak az óriási hóban, lassanként megnyugszanak. Holott nincs sebesült se. Mennek vissza a kocsikhoz, amelyek befagyott ablakai szomoruan bámulnak a sötét januári hajnalba.

Mikor indulunk tovább? A vonatszörny tehetetlenül áll a síneken, a mozdony beteg, fáradt szuszogása is elmulik, csend, csak kísértetiesen mozgó lámpás-emberek kiáltozása hangzik hosszan, elnyújtva.

Néhányan csomagokkal együtt leszállnak, a vonatról, a gyorsvonat iránt érdeklődnek, nem akarják a tövisi csatlakozást lekésni. A gyorsvonatnak óriási késése van.

Elnyújtva, visszhangszerűen hangzik:

Vigyázat!

Töfögve jön egy mozdony. Két piros szeme kísértetiesen csillog a fehér havon. Sipolás, trombitálás, kiabálás, a vonat újra zökken egyet, azután lassan, óvatosan megindul. A sebesült mozdonyt és podgyászkocsit lekapcsolták, olyan most a mozdony, mint egy sebesült.

Akik a gyorsvonatra vártak újra beszélnek, mégis hamarabb lesz ez a vonat Tövisen, mint a másik. Tövisre másfélórás késéssel megérkeztünk.

(t. i.)

Sándor szerb király Rómába készül

Róma, január 16. Pasic és Mussolini legközelebb találkozni fognak. Rómában előkészületeket tesznek a szerb királyi pár látogatására. Ez a hír igazolni látszik azt a jelentést, hogy Jugoszlávia és Olaszország között erős közeledés várható a cseh-francia szövetség ellensúlyozására.

Az orosz-román tárgyalások

Bukarest, január 16. Az orosz-román kereskedelmi tárgyalásokra a román bizottság a hét folyamán utazik Odesszába és magával viszi a kormány válaszat az orosz javaslatokra. A kereskedelmi szerződést nem fogják aláírni a salzburgi konferencia előtt.

Benes propagálja Oroszország elismerését

Bukarest, január 16. Benes cseh külügyminiszter kijelentette a „Dimineaata”-nak, hogy a belgrádi konferencia Oroszországgal szemben a szabadkéz politikáját határozta el a európai események fejlődésével összhangban. Ez az egyetlen lehetséges megoldása ennek a kérdésnek. Azt hiszi, hogy a szovjetkormány elismerése igen közeli és e kérdés újabb időben igen jelentékeny lépéssel haladt előre.

Róma, január 16. Oroszország római képviselője kijelentette a „Corriere della Sera”-nak, hogy az orosz-olasz kereskedelmi egyezményt aláírták és az orosz kormány elismerése után még januárban életbe léphet.

Szászországban új kormány alakult

Drezda, jan. 16. Az új szász kormány megalakult. Miniszterelnök lett Held, belügyminiszter Müller, közoktatásügyi miniszter Maiser, igazságügyminiszter Buenger, pénzügyminiszter Reinhold, munkaügyi miniszter Elser.

Anglia bizalmát fejezte ki Venizelosznak

Athén, január 16. Az itteni angol ügyvivő közölte a görög külügyminiszterrel, utasítása van annak kijelentésére, hogy a brit kormány bizalmát fejezi ki a Venizelosz elnökletével megalakult kormány iránt és tolmácsolja Angliának a felatti örömet, hogy a diplomáciai érintkezés újra helyreállt a két ország között. Az ügyvivő egyidejűleg azt is közölte a külügyminiszterrel, hogy Nagybritania rövidesen követet fog kinevezni Athénba. Addig is kéri, hogy a görög kormány ismerje el a mostani ügyvivőt, akit Anglia képviselőjének tekintsen, amíg a teljes diplomáciai érintkezést újra felveszik.

Zsák ~ Ponyva
Vétel! Eladás
Kölcsönkintést, javítóműhely
Albala Izsó Timisoara
II., Piata Traian 2. szám. Sürgőny cím: Albala Timisoara-Fabrica
Interurban telefon 60

Leszállított árák!
HARISNYA, KEZTYÜ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ÁRBAN ÁRUSITTATNAK
BLATT
KÖTÖTT-SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
Leszállított árák! CLUJ KOLOZSVAR FÖTÉR 13. SZÁM ALATT
Állami tisztviselőknek külön engedmény!

Romeo és Júlia

(A második szereposztás)

Kedden mutatta be a kolozsvári Magyar Színház Shakespeare Romeo és Juliáját második szereposztásban. Romeót Cselle Lajos, Juliát Könyves Tóth Erzsébet, Parist Kemény László, a herceget Forgács, a fejedelmet Mihelyffy adta. A többi szerep az eredeti kiosztásban maradt. Természetes, hogy az érdeklődés a két főszereplő felé irányult. Az előadás most sem volt tökéletes, de részleteiben éppen fordítottja volt az első előadásnak. Az első előadásban Lengyel Roméója volt a darab központjában. Ma az előadás központjában Könyves Tóth Erzsébet Juliája állott. Ennek a Juliának minden szava csengő, minden mozdulata nemes és a legnagyobb kétségbeesése is költői megnyilatkozás volt. Könyves Tóth Erzsébet Juliájában végre ráismertünk Shakespeárra — és úgy gondoljuk, ez a legnagyobb dícséret, ami egy shakespeare-színészt érhet.

Nem mondhatjuk el ugyanezt Cselle Roméjáról. Romeo alakját teljesen elhibázottan fogta fel. Cselle valóban egy tizenhat éves gyereket alakított — és erre a téves feltevése alighanem az oka annak, hogy Shakespeare tizenhat évesnek jelzi Roméót. De mi jól tudjuk, hogy Shakespeare miért tette ezt. Shakespeare maga sohasem járt Olaszországban és csak annyit tudott, hogy a déli vidékeken hamarabb érnek férfivá az emberek, mint az északi országokban. És mint ahogy Shakespeare egy 20—22 éves ifjú mentalitását akarta megrajzolni az olasz Roméóban, tehát naiv ötlettel odairta a neve mellé, hogy tizenhat éves. De egy drámai alaknak sohasem az adja meg az életkorát, hogy az író véletlenül milyen számot ír a neve mellé, hanem az, hogy a drámai cselekvény során mit és hogyan cselekszik és beszél. Nem kétséges, hogy Roméóban nem egy 16 éves gyermek, hanem egy husz vagy huszonkét éves ifjunak szerelmi régenye, Juliában viszont nem egy 14 éves kölyklánynak, hanem egy 16—18 éves hajadonnak lelki-rajza van megírva. Itt vettette el Cselle a maga színészi feladatát és ez annál is inkább az előadás egységének rovására ment, mert Tóth Erzsébet szép tudással és helyes telfogásban játszotta meg Juliát. A többi szereplőkről nincs mit írni. (g.)

— Temesváron is kifizetik a vasutasok nyugdíját. Temesvárról jelentik: Jelentette már az Uj Kelet, hogy a közlekedésügyi miniszter rendeletet küldött a kolozsvári füztevezetőséghez, amelyben elrendeli a nyugdíjas vasutasok illetményeinek folyósítását. A rendelet ma érkezett meg Temesvárra, ahol a rendelet értelmében azonnal megkezdték a nyugdíjasok illetményeinek folyósítását.

— Négy és fél évi fegyháza ítétek egy nyolcszoros betörőt. Barabás Gligor marosgőcei lakos az elmúlt évben betörést követett el. A marosvásárhelyi törvényszék annak idején négy és fél évi fegyház összűntetésére ítélte. Felelbezés folytán a kolozsvári ítélőtáblához került az ügy, amelynek büntető tanácsa a mai ülésén helyben hagyta a törvényszék ítéletét.

— Elfogtak a régen körözött betörőt. Az éjszakai rendőrszolgálatnak a Vágóhid-tér környékén feltűnt egy gyanús ember, akit igazolásra szólítottak fel. A gyanús ember a felszólításra futásnak eredt. A rendőrök üldözésbe vették és hosszas üldözés után utóérték. Bevitték a központi rendőrségre, ahol kiderült, hogy Herceg Lajos a neve és régóta körözött betörő. Kihallgatása után átkísérték az ügyészségre.

* Koprol csokoládé-hashajtó a bélműködést a legkelleimesebb módon szabályozza.

Max Brotmann Bukarest, Str. Apolodor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviselőletét, bankoknál, központi szerveknél, autórításoknál stb. stb. Ön ezzel megtakarítja a Bukarestbe való utazás idejét és költségeit. Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK

★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE PIAȚA UNIRII

Mind

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és hánsági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Cselekedet szerkesztő: dr. Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Zene nélkül

Nevezetes dátum a mai. Gregorian naptár szerint január tizenhatodikán, a juliáni szerint annár másodikkán Kolozsváron sem kávéházban, sem vendéglőben nem húzza a cigány. Böjti, hamuszóro hangulat fog terpeszkedni ennek az amugy is fásult városnak az éjszakáján.

Mi történt? Nyomorságos, pénztelen katasztrófákat megelőző időkből randszerint mint bajt felejtő ártumhoz, zenéhez és italhoz menekül a boldogtalan halandó. Tudjuk, az összeomlás előtt Pest a világ legkártyázóbb, legívőbb, leghehujázóbb városa volt a világnak. Más, hasonló sorsot átélt városról is azt állítják: rendes tünet ez a nira nána bódulata til az idegekbe, amikor a vég megkezdődik.

Mi történt ebben a városban? Tegnap délután a kávéosok és vendéglősök egybe kimondta, hogy nem hajlandó többé a fekete melé, vagy a vacsorai étvágy fokozásához zenét adni. A zenéből elég volt, mondták a kávéosok, legálább is nekünk elég. Olyan jól megy a vendégeknek, mondták keserű gunnyal, hogy zene nélkül is boldogok. És mi is boldogok leszünk nélküle.

De ezt csak így mőkívá mondták. Mindnyájan jól tudjuk, hogy nem megy olyan nagyszerűen nekünk, hogy napi kétségbeesésünk után esténként rá ne fanyalodnánk egy kis viditóra. Amikor ceruzával és noteszlel lépett az újságíró a joviális kávéosokhoz, a jó Breiner József hivatalos szomorúsággal mondta:

— Nem lesz zene Kolozsváron. Ezt tegnap határoztuk el, amikor tudunkra adták, hogy a zeneadó leszállítására vonatkozó kérvényünket visszautasították. Az indoklásban az van, hogy a befolyó pénz nem a pénzügyigazgatóság pénztárába jut, hanem kulturális célokra — színházra.

Igen — szól közben a vendéglősök közül valaki — az van az indoklásban. Hiszen ha kulturális célok miatt föl kellene magunkat áldoznunk, akkor a nemes cselekedet fölötti elégtételt is éreznénk, de bizony a színházaknak a zeneadó egy tizenhatodrésze jut csupán.

Egy másik mondja mély szomorúsággal: — Összevert cégtáblák, togyatékos, ugráló villanyvilágítás, befagyott vízvezeték. Nem stíluszerű, hogy zene se legyen ebben a városban? Mire jó a cifra nyomor — zenével?

Egy regáltból idészármozott vendéglős pattogó hangon tiltakozik:

— Nálunk a legnagyobb, legforgalmasabb vendéglősökben és kávéházakban annyi zeneadót fizetnek, mint amennyit itt a legkisebbek. Mire való az ilyen kicsinyes dolgokkal elkedvetleníteni egy egész ipart?

Mire való? Persze, hogy mire való?

Mert nemcsak az ipart kedvetlenülit el ezzel az adóüggyel, hanem bennünket is, szegény elszomorodottakat.

Akkor jött be azonban a kávéházba a cigánybanda öreg brácsása. Nagyott nézett, ahogy megtudta, hogy ma este pedig zene — a zenének. Leolvasta a kávéos urak arcáról, hogy ez bizony nem vicc, szomorú valóság, kényzersztrájk. Mi köze neki ahhoz, hogy magas az adó? Hát azért ő ne bughasson bele, szaporán útve a vonóval a vastag hurokat, a sirámos és ujongó cigánykoncertbe? Azért ne gyönyörködhesen mulató embekekben, amint pezsgős üveggel verik a taktust? Nagyott nézett a nagy ablaktáblán a levegőbe, azután megjósolta:

— Az ilyen legfőbb ha három napig tart. Nem lehet ezt tovább bírni, akárcsak az éjszakázást.

Mint ha a kávéosok is megnyugodtak volna, senkinek nem volt ellenvetése. Biztos, hogy vagy a kávéosok, vagy a pénzügyigazgatóság engedni fog. Aki okosabb. Igaza van a cigánynak. Sokáig nem lehet bírni a zenétlenséget.

Minisztertanács lesz a jövő héten.
 Bukarestből jelentik: A parlament elé kerülő gazdasági jellegű törvényjavaslatokkal a jövőheti minisztertanács fog foglalkozni. Előzőleg a hadsereg reorganizálásáról és a közigazgatási reformról szóló törvényjavaslatok kerülnek sorra. Utóbbi javaslatot a közoktatásügyi miniszter most készíti elő.

Gritta prefektust holnap délelőttre Kolozsvárra várják. Tegnap számunkban megírtuk, hogy a belügyminiszter Gritta Ovidiusz volt aradi prefektust Kolozsvárra nevezte ki. A rendőrségen úgy értesültünk, hogy Gritta prefektus a holnap délelőtti gyorsvonattal Kolozsvárra érkezik.

Felemlik a gázdíjakat. A kolozsvári gázgyár a drágaságra való tekintettel a gázdíjak felemlését vette tervbe. Erre nézve a tárgyalások a városnál már meg is kezdődtek. Az új gázdíjakat néhány nap múlva tudatni fogjuk a közönséggel.

Munkaszünet román vizkereszt napján. A kolozsvári nagyiparosok és munkaadók szövetsége a rendőrprefektúrával történt megállapodásai alapján közli tagjaival, hogy január tizenkilencedikén, a román vizkereszt napján az iparvállalatok folytathatják ugyan rendes napi termelésüket, a város belsejében folyó vallásos ünnepségekre való tekintettel azonban tartózkodniuk kell minden üzemi jelzésektől.

Mi vár az argentiniai kivándorlókra?
 Erdélyben az utóbbi hónapokban nagy agitáció folyik, amely Argentiniába csábítja a kivándorolni akarókat és csodákat mond az ottani ígéret földjéről. Most egy kivándorló levelet küldött hozzátartozóinak, amelyben többek között ezeket írja: „Argentína zsufolyva van európai emberekkel, akik hónapok óta nem tudnak munkához jutni, mert az ipar fejletlen és elsősorban csak spanyol és olasz kivándorlók jutnak munkához. A mezőgazdasági munkát olyan rosszul fizetik és oly rossz kosztot adnak (európai ember számára egyenesen éhetetlen), hogy a legtöbb kivándorló nem bírja ki és pár hónap múlva megszökik. Velünk jött egy orvos, akinek felesége cselédnek állott be, az orvos pedig moziban muzsikál, mert szerencsére ért a zenéhez. Német mérnökök, intelligens emberek közönséges gyári munkásnak állottak be, hogy annyi pénzhez jussanak, hogy tovább utazhassanak. Más művelt emberek csekély bérért urasági inasnak csuszak fel. Hát ez az ígéret földje!”
 Es hatóságai elnézéssel még mindig folyik Erdélyben a kivándorlási ügynek szemfényvesztő munkája.

Négyen pályáznak Jánossy debreceni mandátumára. Debrecenből jelentik, hogy Jánossy Zoltán mandátumának megsemmisítésével megüritült harmadik kerületre január huszonnyolcadikán lesznek a választások. A kerületnek négy jelöltje is van: Homonnay Tivadar keresztény ellenzéki, Nagy Vince októbriista, Magos György pártokivüli ellenzéki, míg Händel Vilmos fajvédő programmal lép fel.

Tiszteletdíj a legrosszabb könyvnek.
 Ezt az újítást Párisban találták ki. Mint a párisi „Comedia” jelenti, a francia fővárosban irókból álló bizottságot alakítottak, amely a Concert-díjjal ellentétben, nem a legjobb könyvnek, hanem a karácsonyi könyvpiac legrosszabb könyvének fog díjat itélni. A zsűriben Henry Béraud, Fouchardiére, André Warnod és más irók ítelkeznek. A díjat német márkában fogják kifizetni, öttuillió márká lesz a jutalemdij.

A Habima Szlovénzkóban. Kassáról jelentik: A Habima zsidó színtársulat héttón este kezdte meg rövid vendégszereplését Kassán a Schalk-ház színháztermében. Az első este színrekerült Libin nagyhatású életképe: Die Mode 4 strévonásban. Felléptek: Stramer igazgató, Strameré, Rabinovitzné, Blind Aranka, Rabinovitz, Preias, Segáll, Tunis, Franzos. Az előadást nagy közönség nézte végig, amely lelkesen ünnepelte a jiddis színészeket.

A török nemzetgyűlés eltiltja a többnejűséget. Konstantinápolyból táviratozzák: Angorai jelentés szerint a nemzetgyűlés egy albizottsága a soknejűség megszüntetéséről törvényjavaslatot dolgozott ki. A bigámiát csupán bizonyos esetekben fogják megengedni. Ez esetben azonban az első asszonynak jogot adnak a válásra. 1917-ig a törököknek joguk volt négy feleséget elvenni és a válás csupán a férfi kívánságára volt kimondható, 1917 óta a válás a nő részéről is megtörténhetett. Ez újabb törvényjavaslat a török házassági jog modernizálását eredményezi, de amint látható, még ma sem mondott le a többnejűségről.

* **Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósborszesz, izmaink legjobb ápolója.** Ügyeljünk a Diana névre.

* **Ha gummi-övszert vásárolunk, ne fogadjunk el mást, csak „Ollá”-t.**

Betörés az Eperjes-utcában. Kedden délután Sas László újságíró Eperjes-utca 12 szám alatt levő lakásán, amikor a lakásban senkisémet tartózkodott, betörő járt. A betörő nagyértékű ruhaneműt és fehéreneműt kívül egyéb értékes tárgyakat is magával vitt. A betörést bejelentették a központi rendőrségen, ahol a nyomozással a detektívtestület egyik kiváló tagját bízták meg.

Gyilkosság tréfából. Brassóból jelentik: Sándor Albert székelyudvarhelyi lakos farkasvadászatról hazatérőben a város végén emelkedő farádi dombon kísérőjének adta át fegyverét, melyet előbb kettőhajtott. Ródlin akart leereszkedni a dombról, de mielőtt felültek volna, kísérője visszahajította a fegyvert s egy ott álldogáló fiúcskára szegte. Azt gondolta ugyanis a kísérő, hogy Sándor ki szedte a töltényeket a fegyverből. De a fegyver töltve volt és mellán találta a fiúcskát. A kis fiút rögtön bevitték a kórházba, ahol belehalt sebébe.

Rablók elől a mozdony alá. Vince János vasúti munkás három nap előtt Királyháza felől igyekezett az országuton hazafelé falujába. Tekeháza közelében a Tisza-híd előtt négy marcona utonálló toppant eléje s életveszélyes fenyegetések között pénzt követeltek tőle, leteperték, száját egy kendővel betömtek, rátérdeltek és átkutatták zsebeit. Vince, akinél pénz volt, kétségbeesetten védekezett, dulakodni kezdett s sikerült is kiszabadulnia a kezeik közül. A szájába tömött kendőt kirántva segítségért kiáltozott. Szerencséjére egy katona igyekezett épp arrafelé az országuton, aki meghallva a segélykiáltásokat, rohanva érkezett a szorongatott ember segítségére. A rablók meglátva a fegyveres katonát, megijedtek s ottagyva áldozatukat elmenekültek. Vince János másnap visszament állomáshelyére, Királyházára. Szolgálatának teljesítése közben a fűtőházban elbeszélte társainak szerencsés megmenekülése történetét. Eközben nem vette észre, hogy egy mozdonyt tolatnak, eléje került s a mozdony kerekai egyik lábát teljesen széttroncsolták. Eszméletlen állapotban vitték a szerencsétlen embert a kórházba. Állapota életveszélyes.

Rablógyilkos hercegnő. Párisból jelentik: Néhány nappal ezelőtt Páris egyik legelőkelőbb szállodájában meggyilkolva találták Kuehkovszky asszonyt, egy dugzagdag orosz hölgyet. Elrabolták tőle minden ékszerét, nagyértékű prémjeit és körülbelül huszazer frank értékű kőszepőzet. A párisi rendőrség rövid nyomozás után hamarosan rájött, hogy a gyilkosság egyik tettese egy Citron Eduard nevű ember, aki a legtevékenyebb tagja egy széleskörben működő rablósövetkezetnek. Citront hamarosan le is tartóztatták, vallatták, de bűntársait semmiképp sem akarta elárulni. Körülbelül abban az időben történt, hogy a párisi titkosrendőröknek egy feltűnő eleganciával öltözködő társaság tűnt fel, amelyet lefelleltek. A társaság legérdekesebb tagja egy hercegnő, Natalie de Joannan, aki valamikor a moszkvai operában táncolt. A hercegnő bevallotta, hogy a társaság gyilkolta meg Kuehkovszky asszonyt és a rablógyilkosságnak ő is részese volt. Joannan hercegnő most harmincéves s már az egész világot bejárta. A rablógyilkos társaság többi tagja Rodolphe Geilinger, állítólagos svájci ügyvéd, ennek anyja: Geilinger Rozalie és egy Caernian Leon nevű örmény. Valamennyinek szabályszerű utlevele van, amelyekből kétségtelenül megállapítható, hogy valamennyien Európa minden nagy városában hosszabb ideig tartózkodtak.

Nyolc év előtti diplomahamisítás epilógusa. Tulburean Harie felekezeti tanító 1895-ben politikai üldöztetés elől a régi Romániába emigrált. 1907-ben visszatért Erdélybe és újra felekezeti tanítóságot vállalt. 1916-ban kérvényt adott be a budapesti minisztériumba, amelyben nyugdíjaztatását kérte. A régi Romániában eltöltött tizenkét év igazolásul bizonyítványt hamisított, amely szerint 1895—1907-ig a lelesi és roscáni gör. kat. iskolákban tanított. A bizonyítványra aláhamisította a közeg lelkészeinek a nevét is. Minthogy vándorlása közben a diplomáját is elvesztette, diplomát is hamisított, amit a nyugdíjaztatási kérvényéhez csatolt. A budapesti minisztériumban rájöttek mind a két hamisításra és eljárást indítottak a tanító ellen. A torradalmak zürzavara miatt a per tárgyalása évekig húzódtott és csak ma került tárgyalásra a kolozsvári törvényszék előtt. A törvényszék büntetőtanácsa hosszas tanácskozás után elvélés miatt eljettette a bizonyítványhamisítás vádját, de bűnöknek mondotta ki a vádlottat a diplomahamisításban és ezért hat havi börtönrre ítélte.

neo és Julia
 (sodik szereposztás)

ta be a kolozsvári Magyar
 Romeo és Juliáját második
 éot Csele Lajos, Juliát Könyves
 Kemény László, a barátot
 Mihályffy adta. A többi
 stásban maradt. Természetes,
 két főszereplő felé irányult,
 volt tökéletes, de részleteiben
 az első előadásnak. Az első
 meója volt a darab központ-
 központjában Könyves Tők
 t. Ennek a Juliának minden
 mozdulata nemes és a leg-
 se is költői megnyilatkozás
 Erz-sébet Juliájában végre rá-
 rem — és úgy gondoljuk,
 séret, ami egy shakespeare-

lk el ugyanezt Csele Romeo-
 eljésen elhibázottan fogta fel.
 zenhátéves gyereket alszított
 alkozásra alighanem az kése-
 re tizenhatévesnek jellei Ro-
 uk, hogy Shakespeare miért
 maga sohasem járt Olasz-
 yit tudott, hogy a déli vidé-
 k firtív az emberek, mint
 k. És minthogy Shakespeare
 mentálitását akarta megraj-
 ban, tehát naív ötlettel oda-
 gy tizenhat éves. De egy
 n az adja meg az életkorát,
 mlyen számot ír a neve
 y a drámai cselekvény sorzá-
 k és beszél. Nem kétséges,
 gy 16 éves gyermek, hanem
 kétéves ifjúnak szerelmi re-
 t nem egy 14 éves kölyök-
 — 18 éves hajadonnak lelki-
 t vétette el Csele a maga
 annál is inkább az előadás
 ent, mert Tóth Erzi szép
 ásbán játszotta meg Juliát.
 nos mit írni. (g.)

is kifizetik a vasutasok
 ról jelentik: Jelentette
 gy a közlekedésügyi mi-
 dött a kolozsvári útközve-
 elrendeli a nyugdíjas
 nek folyósítását. A rende-
 Temevárra, ahol a ren-
 nal megkezdtek a nyug-
 folyósítását.

évi fegyháza ítétek egy
 Barabás (Higor maros-
 évbén betörést követett
 törvényezék annak ide-
 fegyház összbüntetésére
 ytán a kolozsvári ítélő-
 amelynek büntető ka-
 helybenhagyta a törvény-

gen körözött betörőt
 nak a Vágóhid-tér kör-
 anus ember, akit igazo-
 gyanus ember a fel-
 t. A rendőrök üldözöbe
 és után utólérték. Be-
 ségre, ahol kiderült,
 leve és részóta körözött
 an átkísérték az ügyész-

h-shajító a bémuladést
 szabályozza.

nn Bukarest,
 stályt léteített és elvél-
 ar köröbe vágó érdekek
 központi szerveknél, suto
 stb. stb.

egtakarítja
 való utazás

köllségeit.
 összes nagybankjai.

óbban Cluj

ORADEA-MARE
PIAȚA UNIRII

Mindenféle acélokot szállit Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. szám. Süngöycim: Gross-
 masin. Telefonszám: 2-66

KÖZGAZDASÁG

Arad kereskedői elégedetlenek a bukaresti kongresszus eredményeivel

A kereskedők mozgalmak csak szavakat és ígéreteket eredményeztek. Egy lejért három ezer lej büntetés. A Sfatul Negustoresc aradi titkáranak nyilatkozata

(Arad, január 15. Az Uj Kelet tudósított.) Nemcsak Kolozsváron, Aradon is állandó permanenciában állnak a kereskedők és várják, mi lesz a bukaresti országos Sfatul-kongresszus valódi eredménye. Ez a kongresszus több mint egy hónapja, hogy lezajlott, szép szavak és nagy ígéretet hangzottak el, ott azonban mindössze az történt, hogy a kisiparosok forgalmi adójának a pauszálását megengedte a kormány. Ma még a spekulatörvények alapján ítélik meg, ma is joga van a pénzügyi hatóságnak a nap bármely részében leltározni a kereskedő üzletében, megvizsgálni könyveit, megbüntetni, ha a legcsekélyebb mulasztást felfedezi.

Munkatársunknak alkalma volt Dimitrie Cristian bankfőpénztárossal beszélni, aki a Sfatul Negustoresc aradi csoportjának titkára és aki erről a fontos kérdéssel, amellyel lapunk már sokszor foglalkozott, aradi megvilágításban a következőket mondotta:

— A Sfatul Negustoresc országos kongresszusát megelőzően értekezletet tartottunk, amelyen tagjainkon kívül a kereskedelmi és iparkamara, valamint a többi kereskedőtestületek képviselői is megjelentek. Az értekezleten egyhangulag elhatároztuk, hogy csatlakozunk az országos mozgalomhoz és a magunk részéről is követeljük a forgalmi adó eltörlését, vagy pauszálását, a spekulatörvény megszüntetését és a szabadkereskedelem helyreállítását. Hogy állásfoglalásunknak sulya legyen, huszonöt tagtársunk felutazott Bukarestbe a legnehezebb időben (karácsony előtt álltunk), nem is beszélve arról, hogy a költségek, a mérsékelt-áru jegy ellenére, a mostani üzleti pangás mellett, súlyos terhet jelentett a kiküldöttök számára.

Amikor a kongresszus lezajlott és a delegátusok hazajöttek és beszámoltak a történetekről, Arad kereskedői nem voltak megelégedve a kongresszus eredményével. Nem lehettek megelégedve, hiszen a kongresszusnak semmi konkrét eredménye nem volt. Az, hogy a kereskedelmiügyi miniszter nem híve a spekulatörvény fentartásának Arad számára nem volt újsg. Tancrad Constantinescu titkártakar is leszögezte ezt. Arad kereskedői jobban szeretnék, ha híve volna, de megszüntetné, sem hogy ne legyen híve, de fentartja. Ma ugyanis ez a helyzet.

Egyelőre nem tehetünk egyebet, várunk. Az uszorbírósgálgatás igen itélkes, a napokban is három ezer lejre ítélték egy könyvkereskedőt, mert egy esztendővel ezelőtt tíz lejért vásárolt használt könyvet tizen négy lejért adott el, tehát egy lejért drágábban, mint szabad lett volna. Külön akcióit mi nem kezdhetünk, várjuk, hogy a központ milyen erellyel fogja az ígéretet beváltását kiürgetni, amennyiben azonban erre sokáig kellene várni, félünk a központhoz és kérni fogjuk, feleljen meg annak a bizalomnak, amelyet Románia kereskedői belé helyeznek és tekintélye sulyával vigye keresztül az annyira égető problémák megoldását.

— Mi magunk részéről változatlanul kitartunk a spekulatörvény hatályon kívül való helyezésére, a forgalmi adó eltörlésére, de legrosszabb esetben pauszálása a kereskedelem teljes szabadságának helyreállítása mellett. Hiszünk és valljuk, hogy eredményes közgazdasági munkát csak a ballasztoktól megszabadulva végezhetünk.

— A jugoszláv kormány a gyárparat főlendítéséért. Belgrádból jelentik: A kereskedelmiügyi minisztérium az ország összes kereskedelmi és iparkamaráihoz azzal a felszólítással fordult, hogy rövid időn belül írják össze azokat a gyár-vállalatokat, amelyek a hitelhiány következtében az elmúlt esztendőben beszüntették üzemüket. A minisztériumhoz az utóbbi időben sok panasz érkezett arról, hogy a gyárparat igen sulyos helyzetben van és a hitelhiány miatt több gyár kénytelen üzemét beszüntetni. A kormány elhatározta, hogy a gyárparat mindenáron felesélyezi és ebből a célból pontos statisztikát készít a gyárparat helyzetéről, hogy aztán radikális intézkedésekhez folyamodjék.

— Erdélyi és bánati gyárparosok értekezlete. Temesvárról jelentik: Az erdélyi és bánati gyárparati szervezetek közös ügyeik megbeszélése céljából január tizenharmadikán délután három órákor Temesváron a kereskedelmi és iparkamara tanácstermében értekezletet tartanak.

UJ KELET

— Az ország szénellátása. Bukarestből jelentik: A közlekedésügyi minisztériumban értekezlet volt a vasút szénellátásának fedezéséről, amelyen Vaitoiann közlekedésügyi, Bratiann Vintila pénzügyi miniszter és Pretorian vasúti vezérigazgató vettek részt. Az értekezlet Romániának a lengyelországi kátovitzai szénbányáknál fennálló hatmillió lej tartozásának kiegyenlítésével foglalkozott. Románia ugyanis ily összeggel tartozik a kátovitzai szénbányáknak, amelyek csak a tartozás kiegyenlítése után hajlandók szénét szállítani a román vasútnak. Az értekezlet eredményeképpen intézkedéseket hoztak a tartozás kifizetésére. Szó volt arról, hogy szénhiány miatt csökkenteni fogják a személyvonatok számát, de erre az intézkedésre aligha lesz szükség, ha a lengyel szén szállítása megkezdődik. A kormány egyébként minden eshetőségre készen, egy angol konzorciummal kezdett tárgyalásokat, mely nagyobb szénzállítványra tett ajánlatot.

A mai valutapiac

A tegnapi nagy devizaszállárulás után ma nagyobb lejárásra a külföldi áru valamivel visszament. Élénk kereslet mellett ma az árak így alakultak: osztrák korona 348—351, belöldi magyar korona 170—175, cseh korona 585—590, francia frank 9:05—9:10, svájci frank 35 25—35:35, dollár 204—205, font sterling 865—870, olasz lira 9:10—9:15, dinár 2:30—2:35.

Valutapiac január 16-án:

Bukarest. Devizák: Páris 900, London 874, Newyork 206, Róma 900, Zürich 35 70, Prága 580, Mos 29, Budapest 100, Varsó 40.

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, márka —, leva 130, török lira 100, font sterling 870, francia frank 9:80, svájci frank 36 00, olasz lira 900, drachma 400, dinár 225, dollár 202, langyel márka 40, osztr. korona 28 5, magyar korona 32, cseh korona 585.

Zürich. Nyitás—Zárás: Newyork 578:5—578, London 2465:5—2467, Páris 26:20—26:62:5, Milano 2545—2560, Prága 16:85—16:83:25, Budapest 205—205, Belgrád 660—665, Bukarest 290—285, Varsó —, Bécs 81:35—81:25, Berlin 132:5—130.

— A kereskedelmi miniszter megfenyegeti a petróleumérdekeltségeket. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi miniszter erőlyes körlevélben hívta fel a petróleumvállalatokat a belöldi szűkséget biztosítására. A körlevél hivatkozik arra, hogy a petróleumtermékek szabad kivitelét csak feltételelesen engedte meg a kormány, amely elsősorban a belöldi szűkséget igyekezett biztosítani; ezzel szemben a kormány arról értesül, hogy a petróleumérdekeltség nem törődik kötelezettségével. A miniszter figyelmezteti a vállalatokat, hogy ha a helyzet nem javul; meg fogja szorítani a petróleum és petróleumtermékek kivitelét.

— Az állam újra részvényese lesz a Banca Nationalának. Bukarestből jelentik: Az „Argus” jelentése szerint Bratiann Vintila pénzügyminiszter a Banca Nationala privilégiumának 30 évre való meghosszabbításáról szóló törvényjavaslaton dolgozik. A miniszter előlött eredeti tervétől, hogy a bank statutumain változtatásokat követel, mert meggyőződött arról, hogy a nemzeti bank jelenlegi szervezete bevált és nagy szolgáltatásokat tett az államnak. A bank privilégiumának meghosszabbításával és az új területekre való kiterjesztésével egyidejűleg jelentékenyen felemeli alaptőkéjét is, úgy hogy az állam az új részvények egy részét kapja és így maga is részvényese lesz a Banca Nationalának. Tudvalevő, hogy a román állam a nemzeti bank alakításakor is részvényese volt az intézetnek és a részvények egy harmadát tartotta kezében. 1901-ben azonban a pénzügyi nehézségek következtében az akkori kormány kénytelen volt az állampénztárban levő összes részvényeket eladni.

— Románia kukoricaexportja. Bukarestből jelentik: Most jelent meg az ország kukorica kiviteléről szóló jelentés. Az 1923. évben exportált mennyiség csak a november 1-ig külföldre szállított mennyiséget foglalja magában. A kivitelnek az elmúlt két évben való csökkenése az 1920. és 1921. évi gyenge termésnek tulajdonítható. Kukorica-kivitelünk 1923. évi mérlege a november-decemberi hónapok kivitelének hozzászámításával sokkal előnyösebb képet fog nyerni, mivel az ősz hosszú és száraz volt és kukoricatermésünk kedvező körülmények között fejlődött s az üzletmenet e két hónapban elég élénk volt. Az 1920—22. időszakban az export évente átlag 4.970.624 q-át tett ki, miáltal a külföldi fogyasztás évente átlag 29.956.158 métermázsát igényelt, tehát fejünként 1.7 métermázsát. Ha a belöldi fogyasztás által szükségelt mennyiséget levonjuk az átlagos évi

termésből, arra az eredményre jutunk, hogy évente 13.121.176 q. kerülhetett volna kivitelre, tehát sokkal több, mint amennyit az 1911—5-ös időszakban exportáltak évente. Ami azt jelenti, hogy Románia visszanyerheti azt a szerepet, amelyet a háboru előtt mint kukoricaexportáló állam töltött be.

— Mezőgazdasági kongresszus Bukarestben. Bukarestből jelentik: A Gazdatársaság ez év február 4-én és 5-én országos kongresszust rendez, amelyre minden egylet és alakulat vezetőségét meghívta, amely a mezőgazdaság jóléte iránt érdeklődik. A kongresszus meg fogja vitatni, milyen módon lehetne megszervezni azokat az érteket, amelyek a mezőgazdaság fejlődésére jótékony hatással vannak s mi módon lehetne az országos mezőgazdaságot a változott belöldi és világpiacon viszonyokhoz mérten átalakítani.

Szántó és Komlós

aradi férfi-, fiu- és gyermekruha fióktelepe Cluj, (Kolozsvár)

Piața Unirei (volt Mátyás király-tér) 14. szám alatt Stief Ottó vezetésével megnyit. Saját műhelyünkben készült férfi-, fiu- és gyermekruhák, raglánok, téli felöltők és szőrmés bekecsok, valamint bőrkabátok a legolcsóbb árak mellett nagy választékban kaphatók.

Tömör-gumik teherautókra minden méretben kaphatók

Óriási választékban különlegességek, brilliánsárak, arany- és ezüst- és karóra (argentorezüst)

disz- és ajándéktárgyak

szolid áron a legmodernebb kivitelben

FENYŐ ÉS BRAUNFELD

világvárosi ékszerárúháza Cluj, Piața Unirii 15. Interurban telefon 643

Ha művészi kivitelű

Butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és teki meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermék stálosok furnírszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Csütörtök SZÍN

A R pesti Várs Kun Andor felvonások darabot a sikerrel b aradi szial belül par premierre leg Kolozs utolsó pró

A Péntek: N Hétfő: L

A M Csütörtök: Péntek: N Szombat d

Dél Est Vasárnap

D. u D. u

Est Hétfő: B

Sel rejtelmek nagyszab része. Fő fenomén

Ur Nagyszab repben esemény

Ap detektiv Delma, érdeklőd

hitel

Készít

Pr

Kap

Havas Tim

Telef Sz. 8

Mind sz

Sajov

...jutunk, hogy évente...
...olna kivételre, tehát...
...az 1911-5-ös idő...
...t. Ami azt jelenti...
...eti azt a szerepet...
...int kukoricaexportáló...

Kongresszus Bukarest.
Gazdatársaság ez év...
kongresszust rendez...
alkulat vezetését...
ság jóléte iránt érdekl...
ogia vitatni, melyen...
i azokat az érteket...
désére jótékony hat...
lehetne az országos...
belföldi és világgia...
ani.

Komlós

...fiu- és...
...óktelepe...
...zsvár)...
...yás király-tör...
...zetésével megnyit...
...ült férfi-, fiu- és...
...t, teli felöltök és...
...lamint bőrkab...
...bb árak...
...vász...
...hatók.

Kivánalra árjegyzékekkel
...her-
...min-
...etben...
...tók

...ülönlegességek,
...rilliansaruk,
...arany-
...ezüsti- és
...rgentorezüst
...éktárgyak
...akon
...kivitelben
RAUNFELD
...árúházában
...nirii 15.
...elefon 643
...kivitel

Rongorát
...rhelyre...
...es RÉTI
...SZV-TÁRS. butortermelt
...olsóbban itt szerethetik be

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A Rejtélyes táncosnő Aradon. A budapesti Várszínház az elmúlt télén mutatta be Z. Kun Andor és Tyrnauer István nagysikerű háromfelvonásos operettjét, a Rejtélyes táncosnőt. A darabot azóta több erdélyi színházban is nagy sikerrel bemutatták. Mint értesülünk, most az aradi színház kötötte le előadásra és néhány héten belül parádés szereposztásban színrehozza. A premierre a szövegíró Tyrnauer István, aki jelenleg Kolozsváron tartózkodik, Aradra utazik és az utolsó próbák irányításában is résztvesz.

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA
Péntek: Nincs előadás.
Hétfő: Lohengrin.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA
Csütörtök: A Lubinszky-együttes vendégjátéka.
Péntek: Nincs előadás.
Szombat d. u. 3/4 3 órakor: A Lubinszky-együttes vendégjátéka.
Délután 5 órakor: Tanító ur és Parasztbecsület.
Este 8 órakor: Gyurkovics lányok.
Vasárnap délelőtt fél 11 órakor: A kolozsvári magyar zenekonzervatórium zenekari hangversenye.
D. u. 3/4 3 órakor: A Lubinszky-együttes utolsó fellépése.
D. u. 5 órakor: Lumpacius Vagabundus és a három jómadar.
Este 8 órakor: A Bajadér.
Hétfő: Bucsukeringő.

MOZGÓK MŰSORA
Csütörtök, január 17.
Select-Mozgó: Művészeti esemény! A rejtelmek háza IV. rész. A szerelm diadala. A nagyszabású dráma legpompásabb és befejező része. Főszerepben Ivan Mosjoukine, Páris filmfenoménje.
Uránia-Mozgó: A rejtelmek háza III. rész. Nagyszabású társadalmi dráma 4 részben. Főszerepben Ivan Mosjoukine. Páratlan művészeti esemény.
Apollo-Mozgó: Az aranypestis. Szenzációs detektívdráma 6 nagy felvonásban. Főszerepben Delms, a nagy amerikai filmművész. Fokozott érdeklődésre érdemes film.

Előírások
hitelesített ürmértékeket gyárt
GRÜNWARD JAKAB
bádogáruüzeme, Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Viteazul (Széchenyi-t.) 13

„SIRPINOL“
Legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugyancsak: Tüdő- és hörgőhurut, köhögés, számkököhéges és tuberkulózis ellen. Mindenképp kérje háziorvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen!
Kapható minden gyógyszerboltban
Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára Rehinul-Sásesc

Prima
hácskai kender
Kapható:
Havas Dozsa
Vimisoara

Épületüvegezés, képeretezés,
kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblaüveg, lámpaárak és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési forrás
Ausländer Rudolfnál
Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.
Engros! Endetall!

Telefon-
sz. 81. **LADAGYAR** Főhadiszá-
Egerez
Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszerelnek és szét-
szedett részekben megrendelésre szívesen készít és
szállít a legolcsóbb napi áron
Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajantól-ut) 1. szám

A PARK-SZANATORIUMBAN
Cluj, Fürdő-
utca 51. szám
és Monostori-
ut 62. szám
hol fertőzőbetegek kivételével min-
dennemű beteget felvesszünk, meg-
nyit szigorúan ortodox, kitűnő
minőségű, Hirsch László felügye-
lete alatt álló rituális konyha.

Első Erdélyi reszti Ékszerárúgyár
Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon Interurbán 2-13 * Sürgöny: Juvare, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
Fogószati arany * Arany, ezüst és
és forrasztó ** * platina-beváltás!
Kienzele és Schwarzwaldi órákban, valamint kineezüst
tárgyakban nagy lerakat.
Csak viszontelárúsítóknak!

Ajánlati versenyhirdetmény
A felszámolás alatt levő „Kadima“ Nyomda és Kiadóvállalat R.-T.-nak Cluj, str. Baron L. Pop 10. sz. alatt üzemből levő, tökéletesen felszerelt modern nyomdáját eladás útján értékesíteni szándékszunk s e célból ezennel ajánlati versenyt hirdetünk.
A minden részletre kiterjedően megszövegezett, zárt írás-beli vételi ajánlatok legkésőbb 1924. március hó 15-éig titkáruk oz. Lévy László urhoz Cluj, str. Baron L. pop 10. sz.) nyújtandók be és az ezen időpontig beérkezett ajánlatok elfogadását vagy el nem fogadását illetően 1924. évi március 25-éig fogjuk nyilatkozatunkat az érdekeltek tudomására hozni, amely időpontig mindegyiküket az általa tett ajánlat kötelezi.
A beérkezett ajánlatok felett minden korlátozás nélkül, legjobb belátásunk szerint határozunk és esetleg a beérkezett ajánlat tövőit vagy azoknak egy részét zártkörű szóbeli árlej észre fogjuk meghívni.
A nyomda megtekintése és az általános eladási feltételekről való tájékozódás vegett a fentnevezett társasági titkárral a rendes üzleti órák alatt bármikor értekezhetni.
Cluj, 1924. évi január hó 10.
A „Kadima“ Nyomda és Kiadóvállalat R.-T. felszámoló bizottsága

»GANZ«

FÉLE
VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÉS TÁRSA
CLUJ, STRADA REGINA MARIA 16. SZ.
SÜRGÖNYCIM: ALTERNO
TELEFON 991

Villamos generatorok, dinamók, motorok és transzformatorokból, valamint váltó-
áramu árammérőórákból és szerelési anyagokból állandó nagy raktár.
Bizományi raktár minden nagyobb városban.
Költségvetéseket díjmentesen ad.

Ganz és Társa Danubius Rl. képvisellete
benzinmotorokra, szivógázmotorokra, centrifugális szivattyukra, téglagyári beren-
dezésekre és vasúti kocsikra, valamint azok tartozékaira. Lloyd 1572

METALLUM

égő a legjobb!

ROTTMANN KAROLY ÉS TÁRSAI R.-T.
TIMIȘOARA—TEMESVÁR KIRALYI UDVARI SZALLITÓK
GYÜMÖLCSPÁLINKA TER-
MELÉS, BORNAGYKERESKE-
DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR
SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364
RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE

Modern üvegesiszolda és tükörárúgyár
PÉCHY ÉS TÁRSA
ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20
Készíti a legjobb tüköröket és butor-
tűvegeket minden Ujrafoncsorozás
mértetben és
mennységben! Kérjen árajánlatot

APRÓHIRDETÉSEK

Pénz- és helyszüke miatt

raktáron levő zongora, ebédő, háló, uriszoba, Wertheim-kassza, perzsaszőnyeg, gyári szőnyegek és hemsertakárok minden elfogadható árban eladatnak.

Beck és Benjamin

Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
(Várady Zs.-u.) 11.
Telefon 17-03

בן ברך

יבוקש תיה מכן שלשים שנה
ולפעם שאין לו אשה ובנים או
רק ילד אחד או שניים ויש לו
הבשרותיות לאותו רוב בקרה וישא
בת הרוח ויבחר עם מוד לרב
החפץ מה וכתב תחת את האב
במאמר לעלה זו והמבקש יתן לו
תודע מכל ונכתב כאר הושב.

Butor! Legolesőbb be-
vásárlási forrás. Klein
Izsák, Unió-u. 21. 1581

3-4 tonnás használt
teherautót keres megvé-
telre Gottlieb, Savarsin.
6711

PETROMAX

Petroleumlámpák

üzletek, malmok, falvak és
kertek részére. Kapható:
„Petromax“ Bucuresti,
Str. Biserica Evrei 17.

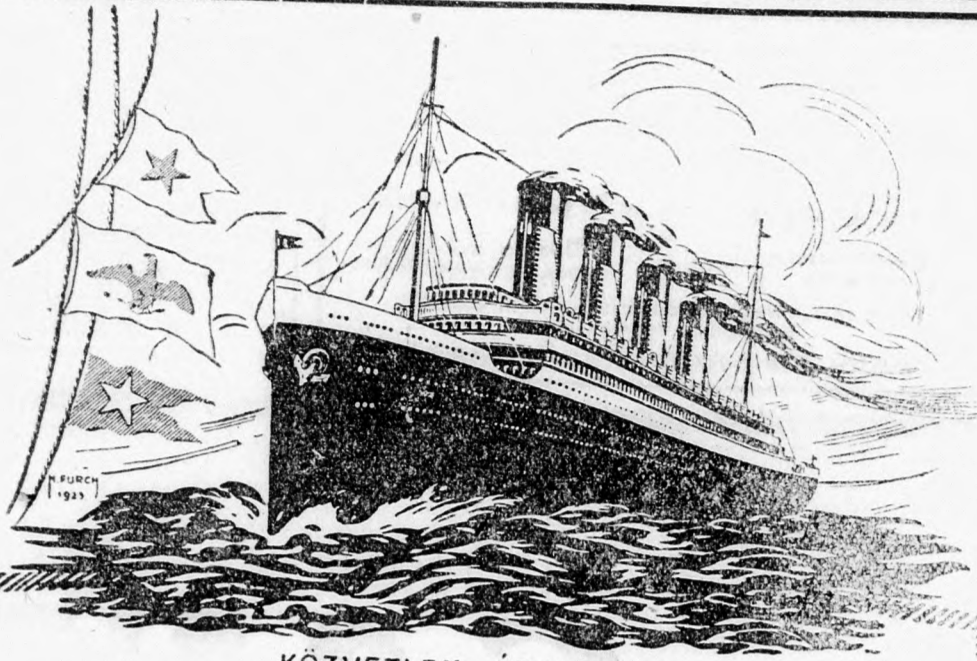
Irodistanó, komoly mu-
kaerő, ki a könyvelésben
járta, tökéletes német tu-
dással kerestetik. Szemé-
lyes bemutatkozás Deák
Ferenc-u. 28., posztóútlelet

Segédet keresek rőfös-
rövíáru szakmában önálló
kiszolgálót, kirakatrende-
zőt, perfectül románul be-
szélőt. Szombaton zárva.
Hőfeherke-áruház Oradea-
Mare.
6694

Tömegcikkek gyártására berendezett gyár-üzem eladó

Ajánlatok „Többterme-
lés” jeligére a kiadóba

145 lej helyett 105 lej-
ért (és portó) kapja a kö-
vetkező három legszebb
zsidó szépirodalmi művet:
Giszkalay János: Támár
(bolti ára 85 lej), Nordau:
Mesék (bolti ára 25 lej) és
Gorion: József és testvé-
rei (bolti ára 30 lej). 4

KÖZVETLEN ÚTVONALAK

BUKAREST - TEMEJVÁR - NAGYVÁRAD ÉS HALMITÓL.

Hamburg-
Bréma-
Antwerpen-
Cherbourg-on

Amerika-
Kanada-
Argentína-
Braziliába

A VILÁG LEGHIRESEBB GÖZHAJÓIN

HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA

GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE
2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMUHATATLAN
ELSŐRENDŰ NÉMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS.

PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & CO

ROMANIA LEGNAGYOBB HAJÓUGYVÉRSÉGE
DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS ÚTVELÉL-ÉS VIZUMÜGYEKBEN.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

Gyermekjáték, gyermekkocsik, diszmuáruk teljes kiárúsítása

Minden vevő
10% kedvezményben
részesül. Kiskereske-
dőknek nagyobb vétel-
nél nagyobb ár-
kedvezmény

Eisenstädter Fülöp és Társa

v. Lakatos-Áruházban

CLUJ

Strada Regina Maria
(v. Deák Ferenc-
utca) 13. szám
alatt

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL! EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK. CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Sándor Agoston Utóda

cégnél békebeli női és férfi
bőrkecstyűk újra kaphatók

Férfidivatkülönlegességek! Férfi fehéreneműeket
mérték után vállalunk

Lusztig és Nussbächer

cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Tisztit, frissit, felüdtt,
Szeplőt tüntet, bőrt puhit
Az arcbőrt megfehériti
Kaiser-Borax
a valódi.

Vas- és faipari szerszámgépeket

és szerszámokat, benzin elektro-
motorokat és dynamókat, gép-
szíjakat, olajokat, gőz-, víz- és
gázarmaturákat, gázcsöveket és
gázcsőidomdarabokat (fiting),
szivattyúkat, továbbá műszaki
és elektrotechnikai cikkeket a
legszakosabb és legjobb
minőségben szállítja

TECHNIKA R.-T.

Sürgönycim: Technica. Telefon 3-36

Szőlőoltvány

amerikai apanyevessző
garantált fajtisza, kapható

Caspari Fr.-nél, Medgyes

Tessék árjegyzéket kérni!